

Порядок проходження громадянами України військової служби, їх права та обов'язки визначаються законами України, положеннями про проходження військової служби в Збройних Силах України, та іншими нормативно-правовими актами. Відповідно до ст. 20 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» (у редакції від 26 жовтня 2012 року) на військову службу за контрактом осіб рядового, сержантського і старшинського складу до Національної гвардії України приймаються громадяни, які пройшли професійно-психологічний відбір і відповідають установленим вимогам проходження військової служби:

- військовослужбовці, які прослужили на строковій військовій службі не менше трьох місяців;

- громадяни призовного віку, які мають вищу, професійно-технічну або базову загальну середню освіту і не проходили строкової військової служби;

- військовозобов'язані, а також жінки, які не мають військових звань офіцерського складу, з відповідною освітою та спеціальною підготовкою віком від 18 років до 40 років.

Вимоги до кандидатів для проходження військової служби за контрактом:

- придатність за станом здоров'я до військової служби у Національній гвардії України, що встановлюється в ході медичного огляду та професійно-психологічного відбору, які проводяться у відомчих медичних закладах МВС України.

- вища, професійно-технічна, повна або базова загальна середня освіта (для громадян призовного віку, які не проходили строкової військової служби);

- наявність кваліфікації, що споріднена або відповідає військово-обліковій спеціальності за посадою, на яку планується призначення для проходження військової служби за контрактом;

- наявність отриманої під час проходження строкової військової служби військово-облікової спеціальності, що відповідає профілю службової діяльності за посадою, на яку планується призначення для проходження військової служби за контрактом для військовозобов'язаних).

Перевагу при відборі мають кандидати з числа:

- військовослужбовців строкової військової служби Національної гвардії України, які здобули військово-облікову спеціальність, що відповідає профілю службової діяльності за посадою, на якій вони бажають проходити військову службу за контрактом;

- військовозобов'язані, які проходили строкову військову службу або військову службу за контрактом у Національній гвардії України;

- жінки, які закінчили вищі навчальні заклади та отримали кваліфікацію, що відповідає військово-обліковій спеціальності за посадою, на якій вони бажають проходити військову службу за контрактом;

- громадяни призовного віку, які мають повну загальну середню, вищу або професійно-технічну освіту.

Не підлягають прийому на військову службу за контрактом громадяни України, які:

- за станом здоров'я не придатні до служби у Національній гвардії України;

- притягувались до кримінальної відповідальності, були засуджені судом до позбавлення або обмеження волі, тримання у дисциплінарному батальйоні, виправних робіт, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю;

щодо яких проводиться досудове слідство або справа яких розглядається судом;

- мають близьких родичів (батька, матір, дружину, рідних братів і сестер), які притягувались до кримінальної відповідальності (для кандидатів для проходження служби у частинах з охорони АЕС, частинах та підрозділах з конвоювання, екстрадиції та охорони підсудних);

- перебувають на обліку в органах внутрішніх справ (у зв'язку зі скоєнням правопорушень), у наркологічних або психоневрологічних диспансерах;

- під час проходження строкової військової служби негативно характеризуються командиром (начальником) підрозділу, на момент звернення про прийняття на військову службу за контрактом мають дисциплінарні стягнення.

КОНТРАКТ

З громадянами, які добровільно вступають на військову службу, укладається контракт про проходження військової служби – письмова угода, що укладається між громадянином і державою, від імені якої виступає командир військової частини, для встановлення правових відносин між сторонами під час проходження військової служби.

Для громадян України, які вперше приймаються на військову службу за контрактом, встановлено такі строки військової служби в календарному обчисленні:

- для військовослужбовців, прийнятих на військову службу на посади рядового складу, – 3 роки;

- для військовослужбовців, прийнятих на військову службу на посади сержантського і старшинського складу, – 3-5 років.

Новий контракт про проходження військової служби укладається (не пізніше ніж за два місяці до закінчення строку дії чинного контракту) з військовослужбовцями, які проходять військову службу на посадах рядового складу, – строком на 3 роки, з військовослужбовцями, які проходять військову службу на посадах сержантського та старшинського складу, офіцерського

складу, – строком на 3-5 років (до досягнення граничного віку перебування на військовій службі), про що відповідними посадовими особами видається наказ.

За військовослужбовцями строкової військової служби і військовозобов'язаними при прийнятті на військову службу за контрактом зберігаються військові звання, присвоєні до прийняття на військову службу за контрактом. Громадянам, які приймаються на військову службу за контрактом на посади рядового складу і не мають військового звання, присвоюється військове звання солдата.

Військовозобов'язаним, які мають спеціальні звання або класні чини, в разі їх прийняття на військову службу присвоюються військові звання в порядку переатестації з урахуванням їх спеціальних звань або класних чинів, рівня освіти, досвіду служби та відповідності посаді, на яку їх призначено. Чергові військові звання присвоюються військовослужбовцям, у яких закінчився строк вислуги в попередньому військовому званні та призначених на посади, за якими штатом (штатним розписом) передбачені військові звання вище тих, що вони мають, з урахуванням їх професійно-ділових якостей, організаторських здібностей, результатів командирської (професійної) підготовки і досвіду служби.

Для осіб рядового складу, сержантського та старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом, встановлено такі строки вислуги у військовому званні:

- солдата – не встановлюється;
- старшого солдата – не встановлюється (це військове звання може бути присвоєно в порядку заохочення, відповідно до Дисциплінарного статуту Збройних сил України);
- молодшого сержанта, сержанта, старшого сержанта, старшини – 1 рік; прапорщика – 3 роки.

Чергове військове звання старшого прапорщика може бути присвоєно достроково не раніше закінчення половини встановленого строку вислуги у попередньому військовому званні за умови проходження військової служби не менше одного року на посадах, за якими військове звання за посадою відповідає черговому військовому званню або є вищим.

Строк вислуги у військовому званні старшого прапорщика не встановлюється. Для військовослужбовців сержантського та старшинського складу строк вислуги у військовому званні обчислюється з дня зарахування їх до списків особового складу військової частини. До строку вислуги у військовому званні зараховується час перебування таких осіб у військовому званні до звільнення в запас.

ГРОШОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Мінімальний розмір грошового забезпечення військовослужбовців Національної гвардії України, які проходять військову службу за контрактом,

становить 7100 гривень на місяць. Зазначений щомісячний розмір під час проходження служби збільшується у зв'язку з призначенням на посади з вищим тарифним розрядом, присвоєнням чергового військового звання.

Законом України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» також передбачено такі гарантії та пільги, обумовлені «особливим характером військової служби, яка пов'язана із захистом Вітчизни»:

Військовослужбовці користуються усіма правами і свободами людини та громадянина, гарантіями цих прав і свобод, закріпленими в [Конституції України](#) та законах України, з урахуванням особливостей, встановлених цим та іншими законами. У зв'язку з особливим характером військової служби, яка пов'язана із захистом Вітчизни, військовослужбовцям надаються визначені законом пільги, гарантії та компенсації. Ніхто не вправі обмежувати військовослужбовців та членів їх сімей у правах і свободах, визначених законодавством України (ст. 1, 2). Військовослужбовцю гарантується недоторканність особи. Він не може бути арештований інакше, як на підставі судового рішення (ст.7). Військовослужбовцям надаються щорічні основні відпустки із збереженням грошового, матеріального забезпечення та наданням грошової допомоги на оздоровлення у розмірі місячного грошового забезпечення.

Військовослужбовцям, виконання обов'язків військової служби яких пов'язано з підвищеним нервово-емоційним та інтелектуальним навантаженням або здійснюється в особливих природних географічних, геологічних, кліматичних і екологічних умовах та умовах підвищеного ризику для життя і здоров'я, крім військовослужбовців строкової військової служби, надається щорічна додаткова відпустка із збереженням грошового та матеріального забезпечення тривалістю до 15 календарних днів.

Передбачено надання додаткових відпусток за сімейними обставинами без збереження грошового забезпечення у таких випадках:

- 1) укладення ним шлюбу - тривалістю до 10 календарних днів;
- 2) тяжкого стану здоров'я або смерті рідних по крові або по шлюбу:
 - а) дружини (чоловіка), батька (матері), вітчима (мачухи), сина (дочки), пасинка (падчерки), рідного брата (рідної сестри) військовослужбовця, батька (матері) подружжя або особи, на вихованні якої перебував військовослужбовець, - тривалістю до 7 календарних днів;
 - б) інших рідних - тривалістю до 3 календарних днів;

В особливий період під час дії воєнного стану військовослужбовцям можуть надаватися відпустки за сімейними обставинами та з інших поважних причин із збереженням грошового забезпечення тривалістю не більш як 10 календарних днів(ст. 101). Військовослужбовці мають право на безоплатну кваліфіковану медичну допомогу у військово-медичних закладах охорони здоров'я. Військовослужбовці щорічно проходять медичний огляд, щодо них

проводяться лікувально-профілактичні заходи. Військовослужбовці та члени їх сімей мають право не більше одного разу на рік на санаторно-курортне лікування та відпочинок у санаторіях, будинках відпочинку, пансіонатах і на туристських базах Міністерства оборони України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів з пільговою оплатою вартості путівок у розмірах та порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України.

Пільги, передбачені цим пунктом, надаються військовослужбовцям та членам їх сімей за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує трьох прожиткових мінімумів. Військовослужбовцям, які направляються до санаторно-курортного закладу для продовження лікування відповідно до висновку військово-лікарської комісії після стаціонарного лікування в госпіталі, путівки надаються безоплатно(ст. 11). Військовослужбовцям, які мають вислугу на військовій службі 20 років і більше, та членам їх сімей надаються жилі приміщення для постійного проживання або за їх бажанням грошова компенсація за належне їм для отримання жиле приміщення. Такі жилі приміщення або грошова компенсація надаються їм один раз протягом усього часу проходження військової служби за умови, що ними не було використано право на безоплатну приватизацію житла.

У разі відсутності службового жилого приміщення військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом і не перебувають у шлюбі, розміщуються безплатно в спеціально пристосованих казармах у розташуванні військової частини, а сімейні - у сімейних гуртожитках. Для інших військовослужбовців військова частина зобов'язана орендувати житло для забезпечення ним військовослужбовця та членів його сім'ї або за бажанням військовослужбовця виплачувати йому грошову компенсацію за піднайом (найом) жилого приміщення.

Військовослужбовцям, а також звільненим з військової служби особам, які стали інвалідами під час проходження військової служби, та членам їх сімей, які перебувають на їх утриманні, батькам та членам сімей військовослужбовців, які загинули (померли) або пропали безвісти під час проходження військової служби, надається 50-відсоткова знижка плати за користування житлом (квартирної плати) та плати за комунальні послуги (водопостачання, газ, електрична, теплова енергія та інші послуги) в жилих будинках усіх форм власності в межах встановлених норм, передбачених законодавством.

Пільги, передбачені цим пунктом, надаються військовослужбовцям і членам їх сімей, які перебувають на їх утриманні, за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу, упорядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Особам, звільненим з військової служби, які стали інвалідами під час проходження військової служби, надається 50-відсоткова знижка плати за встановлення і користування квартирним телефоном. Військовослужбовці, які мають вислугу на військовій службі не менше 17 років та потребують поліпшення житлових умов, мають право на одержання земельної ділянки для будівництва та обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд в населених пунктах, обраних ними для проживання з урахуванням становленого порядку.

Військовослужбовці, які мають вислугу на військовій службі 20 років і більше та потребують поліпшення житлових умов, мають право на одержання кредитів на індивідуальне житлове будівництво або придбання приватного жилого будинку (квартири) на строк до 20 років з погашенням загальної суми та відсоткових ставок за кредитами за рахунок коштів, призначених у державному бюджеті на утримання Збройних Сил України, Служби безпеки України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань. Зазначений кредит надається військовослужбовцю тільки один раз протягом усього часу проходження ним військової служби.

Порядок та умови надання військовослужбовцям кредитів на індивідуальне житлове будівництво або придбання приватного жилого будинку (квартири) визначаються Кабінетом Міністрів України (ст. 12).

Військовослужбовці мають право на безоплатний проїзд:

1) залізничним, повітряним, водним та автомобільним (за винятком таксі) транспортом:

а) у відрядження;

б) у відпустку в межах України;

в) при переведенні на нове місце проходження військової служби або у зв'язку з передислокацією військової частини;

г) до місця проживання, обраного при звільненні з військової служби, в межах України.

Пільги, передбачені підпунктом "б" підпункту 1 цього пункту, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Військовослужбовці, які стали інвалідами внаслідок бойових дій, учасники бойових дій та прирівняні до них особи, а також батьки військовослужбовців, які загинули чи померли або пропали безвісти під час проходження військової служби, користуються правом безоплатного проїзду всіма видами міського пасажирського транспорту загального користування (крім таксі) в межах адміністративного району за місцем проживання, залізничного та водного транспорту приміського сполучення та автобусами приміських маршрутів. Вони мають право на 50-відсоткову знижку при

користуванні міжміським залізничним, повітряним, водним та автомобільним транспортом відповідно до закону.

Військовослужбовці мають право на першочергове встановлення квартирного телефону, а також першочергове встановлення квартирної охоронної сигналізації(ст.14). Місцеві ради надають позачергово місця дітям військовослужбовців та дітям військовослужбовців, які загинули чи померли або пропали безвісти під час проходження служби, у дитячих закладах за місцем проживання (ст. 18).